

Finansdepartementet

Remissvar på betänkandet *AI-kommissionens Färdplan för Sverige*, SOU 2025:12

Institutet för språk och folkminnen (Isof) har i uppdrag att samla in, bygga upp och sprida kunskap om språk och kultur i Sverige. Flera av de föreslagna åtgärderna ligger nära Isofs uppdrag och kompetensområden, särskilt vad gäller språkdata, språkteknologi och digitalt kulturarv. Vi presenterar synpunkter och kommentarer i enlighet med färdplanens kronologi och avslutar med ett eget kompletterande förslag.

Sammanfattning

Isof delar kommissionens bedömning att Sverige behöver stärka sin nationella samordning och kapacitet för att möta de möjligheter och risker som AI-utvecklingen medför. Vi vill särskilt betona vikten av att de nationella minoritetsspråken inkluderas i den framtida språkmodellsutvecklingen, och att en långsiktigt hållbar infrastruktur för språkdata byggs upp. Isof är en myndighet med omfattande språkdata och vi bör involveras i ett uppdrag att utveckla och tillgängliggöra språkliga resurser. Isof kan bidra med korpusar, tal- och textresurser samt expertis inom klarspråk, terminologi och språkteknologi.

AI-kommissionens förslag om att inrätta en nationell samordnare för utvecklingen av språkmodeller är bra. Isof vill framhålla att de nationella minoritetsspråken och svenskt teckenspråk uttryckligen bör ingå i samordningsuppdraget.

Isof föreslår att Sverige ansluter sig till det europeiska språkteknologikonsortiet ALT-EDIC och att Isof formellt ingår i den centrala styrningen av arbetet med att utveckla språkteknologi för svenska och de nationella minoritetsspråken.

Isos synpunkter och kommentarer

Kapitel 2 "En stabil grund att bygga på"

Avsnitt "Data som en förutsättning för AI-utvecklingen", rubriker "Behovet av relevant data" och "Interoperabilitet"

AI-kommissionen föreslår att en bättre infrastruktur för datadelning ska etableras, med fokus på tillgång till relevanta data och lösningar för interoperabilitet. Isof instämmer i förslaget och ser det som ett väsentligt steg för att Sverige ska kunna dra nytta av den språkteknologiska utvecklingen.

Isof ser ett stort behov av en nationell stödstruktur som underlättar delning av språkdata, liksom riktade satsningar på datainsamling, annotering och kvalitetssäkring. Vi föreslår att en nationell stödstruktur inrättas med ansvar för juridisk vägledning och gemensamma tekniska standarder, speciellt anpassade för språkdata och kulturarvsmaterial. För Isof är detta särskilt viktigt eftersom verksamheten i allt högre grad involveras i efterfrågan av data till AI-modeller. Vi förvaltar stora mängder språk- och kulturarvsmaterial, men ser hur juridiska och tekniska hinder – inte minst kring upphovsrätt, dataskydd och licensfrågor – ofta försvårar delning.

Kapitel 3 "AI för alla"

Avsnitt med förslag om nationell samordnare, s. 91

Isof menar att AI-kommissionens förslag om att tillsätta en nationell samordnare för att leda arbetet med utvecklingen av stora språkmodeller för svenska språket är mycket bra. Vi instämmer i att även detta kräver samordning på nationell nivå med ett brett engagemang från berörda aktörer.

Isof vill särskilt understryka vikten av att de nationella minoritetsspråken – liksom svenskt teckenspråk – uttryckligen inkluderas i detta uppdrag. AI-kommissionens skrivning om att samordnaren "bör ta ställning till behovet" av språkmodeller för dessa språk är enligt vår mening för vagt formulerat. Vi rekommenderar därför att uppdraget tydligt omfattar utveckling och samordning av språkmodeller för både svenska språket, de nationella minoritetsspråken och svenskt teckenspråk. Detta är avgörande av språkpolitiska skäl och för att alla dessa språk fullt ut ska kunna bli en del av framtidens digitala samhälle. Sådana insatser ligger i linje med Sveriges internationella åtaganden om att skydda och främja minoritetsspråken samt med målen i den nationella minoritetspolitiken.

Utvecklingsarbetet bör ske i nära samarbete med andra nyckelaktörer, och resurser krävs initialt för datainsamling, annotering och löpande kvalitetssäkring. Vi ser ett behov av att

konkretisera samordningen samt förtydliga ansvarsfördelningen för att säkerställa ett effektivt genomförande.

Isof välkomnar också utredningens förslag om att myndigheter med stora språk-datamängder bör inkluderas i utvecklingsarbetet. Isof kan medverka i ett uppdrag kring utvecklingsarbetet tillsammans med andra myndigheter som har tillgång till stora datamängder. Som Sveriges språkmyndighet anser vi att Isof bland annat bör vara delaktiga i det praktiska arbetet med ansvar för att bidra till insatser för att främja språkteknologi, tillhandahålla språkdata och medverka till utvecklingen av språkmodeller. Ett sådant uppdrag skulle säkerställa att både svenska språket och de nationella minoritetsspråken får en tydlig röst i utvecklingen.

Kapitel 4: "Ledarskap och styrning"

Avsnitt "Sverige måste dra mer nytta av EU:s forsknings- och infrastrukturprojekt", s. 112

ALT-EDIC (Alliance for Language Technologies) är ett europeiskt konsortium för digital infrastruktur som inrättades 2024 och som har som mål att stödja utvecklingen av språkteknologi.

Isof förordar att Sverige söker medlemskap i ALT-EDIC. Med ett medlemskap i ALT-EDIC får Sverige möjlighet att både påverka utformningen av gemensamma språkresurser och tidigt ta del av den språkteknologiska infrastruktur som nu byggs upp inom EU. Det skapar goda förutsättningar för att det svenska språket och de nationella minoritetsspråken fullt ut ska ingå i den europeiska utvecklingen av språkmodeller. Myndigheten för digital förvaltning framhåller i sin rapport *Europeiska digitala infrastrukturkonsortier (Edic) – ett kunskapsunderlag* (2024, s. 28) betydelsen av ett medlemskap och Isofs roll i arbetet.¹

Detta yttrande har beslutats av generaldirektör Martin Sundin. Föredragande har varit enhetschef Rico Simke. Jurist Mia Miller och språkvårdare Rickard Domeij har deltagit i handläggningen av yttrandet.

¹ Rapport från 2024-12-06, diarienummer: 2022-0426

[https://www.digg.se/download/18.129a4fef1939e2e1c1f2639e/1734607842749/Europeiska%20digitala%20infrastrukturkonsortier%20\(Edic\).pdf](https://www.digg.se/download/18.129a4fef1939e2e1c1f2639e/1734607842749/Europeiska%20digitala%20infrastrukturkonsortier%20(Edic).pdf)